

sæculari; c. 12. eod. tit. Cæterum quoad Clericos qui nondum sacris ordinibus sunt initiati, Concilium Tridentinum ita statuit: « Fori privilegio non gaudent Clerici prima tonsura initiati, aut etiam in minoribus ordinibus constituti, nisi beneficium Ecclesiasticum habeant, aut Clericalem habitum et tonsuram deferentes alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviant, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Universitate licentia Episcopi quasi in via ad majores ordines versentur. »

(73. Extensum autem est hoc privilegium Clericorum ad totam Familiam ipsorum. Quinam autem veniant sub Familiam Clericorum explicant Klok vol. 1. consil. 39. num. 45. Bruneman. *Jur. Eccl. univers.* l. 3. c. 1. § 12. Illud tamen certum est, non venire Famulos conductos; Gonzal. in cap. 10. n. 3. et seq. *de Offic. Archidiacon.* Barbosa *Jur. Eccl. univers.* lib. 1. cap. 46. § 2. n. 57.

(76. Item extensum est ad servos dotales Ecclesiarum; Gonzal. in cap. 10. n. 4. *de Offic. Archidiacon.* Stamm. *de Servit. personal.* lib. 11. cap. 7. n. 6. et conveniunt de hodiernis etiam servis dotalibus Ziegler. *de Dot. Eccl. c.* 12. § 39. Schilter. in *Prax. Jur. Roman.* exerc. 6. § 74. in fin.

(77. Et in aliquibus locis extensum est præterea ad Scholarum Publicarum præceptores.

(78. Nota hic, quod hoc privilegium Fori est immutabile, quum Clerici, qui characterem receperunt, laicorum sortem induere nullo modo queant, sed etiam depositi vel suspensi Clerici maneant, et privilegio Fori fruuntur; Gonzal. in cap. 10. n. 11. *de Judic.* Wiestner in *Decretal. tit. de Pœnis* n. 7. Quod si vero degradatio solemniter accessit, tum demum in laicalem conjiciuntur statum, et brachio sæculari traduntur, et privantur omni Fori privilegio; c. 2. *de Pœnis* in 6.

(79. Tum nota, Forum Ecclesiasticum prædominari, si vel maxime in una eadem-

que causa Clericus cum Laico sit conveniendus, cum continentia causæ non sit dividenda, et hoc modo dignius Forum, quale est Ecclesiasticum, sit præferendum; Berlich. p. 2, dec. 220, num. 24.

(80. Cæterum non aliter Clerici Fori privilegio gaudent quam si Reorum vices teneant. Sin autem convenient Laicum, coram Judice Laico litigare tenentur; cap. 5, *de For. compet.*, quum Actor sequi debeat Forum Rei. Facile autem est et hoc decidere, an Clerici moto concursu Creditorum, tum ex l. *diffamari* conveniri queant coram Judice sæculari; vide tamen Strick. ad Brunemann. *tract. de concurs. Credit.* c. 1, § 2, et Mev. p. 4, dec. 213. Quid si denuncianda sit lis Clerico, quideevictionetenetur? Vide Burgund. *de Evict.* c. 67, n. 3 et seq.

(81. Nec Clerici aliique gaudent privilegio Fori, quum non principaliter lis primum contra eos movetur, sed jam mota contra eos continuatur, idque quia liti pendencia haud mutatur per intervenientem mortem Rei; Oliva *de For. Eccl. part.* 3, quæst. 24, num. 23.

(82. In causis criminalibus Clerici quoque subjiciuntur Foro Ecclesiastico, de quovis crimine conveniantur, nec aliter ad Forum sæculare trahendi sunt, quam ut supra diximus postquam degradati fuerint. Quod si dubitetur utrum delinquens sit Clericus, an laicus, cognitio ad Judicem Ecclesiasticum spectat; Oliva *de For. Eccl. part.* 3, qu. 20, num. 64.

(83. Sunt tamen et alii casus, in quibus Clerici Fori privilegium in criminalibus amittunt; veluti si Clerici sint Assassini, vel eorum fautores, et submissores; c. 1, *de Homicid.* in 6, si in habitu sæculari inventi fuerint delinquentes; cap. 1 *Apost.*, post delictum commissum Clericatum susceperint in fraudem Legis; Corvin. *de Pers. et Benefic. Eccl.* l. 3, c. 22, n. 9. Barbosa *Jur. Eccl. univ.* l. 1, c. 39, § 2, n. 69 et sequent.

FRANCHITIAE.

SUMMARIUM.

1. ad 58. Plura afferuntur Decreta ex Sacra Immunitatis Congregatione.

(1. Franchitia Ecclesiasticorum non potest, nec debet reduci; Sac. Congregat. Immun. in Aquilana 5 Martii 1631, lib. 5. *Decret. Paul.* pag. 138.

(2. Quare nihil innovandum est circa diminutionem Franchitiæ Clericorum, sed servandum est solitum; ead. Sac. Cong. Immun. in Sulmonen. 10 Januar. 1639. l. 3. *Decret. Paul.* pag. 84. Hoc idem dicitur de Franchitiis Monialium; ead. Sac. Cong. in Sarnen. 7. Maii 1638, lib. *Decr. Rocci*, pag. 89.

(3. Ecclesiastici gaudent Franchitia, non obstante transactione, quæ ex defectu Beneficii Apostolici est omnino irrita, et non confirmanda; ead. Sac. Cong. Immun. in Consentina 21 Sept. 1633, lib. 2. *Decr. Paul.* pag. 171.

(4. Episcopus quamvis absens debet gaudere Franchitia pro fructibus suorum honorum; ead. Sac. Cong. Immun. in Agrigen-

tina 20 Februar. 1629. lib. 1 *Decr. Paul.* pag. 124.

(5. Sic Clerici quacumque de causa absentes gaudent Franchitia sibi competente, ead. Sac. Cong. Immun. in Biselien. 25 Maii 1638. lib. 3. *Paul.* pag. 61. in Bojanen. 30 Junii 1643. ibi, pag. 183. in Aquilana, 31 Decemb. 1667 lib. 1. *Decr. Altovit.* pag. 187. in Nullius Altamura, 7 Maii 1672. ibi, pag. 686. in Juvenacen. 16 Novemb. 1688. lib. *Decr. Martelli.* pag. 369.

(6. Amplia I. Etiam pro tempore, quo Clerici fuerunt negligentes illam petere Gabelariis, qui hoc ignorantes non dederunt exitum Communitati pro ipsius bonificatione; eadem Sac. Congregat. Immun. in Nullius Terlitii, 16 Novemb. 1688. lib. *Decr. Martelli.* pag. 369.

(7. Amplia II. Quamvis abfuerint ob meritum Inquisitionis. *Ibidem.*

(8. Amplia III. Quamvis absentes non incedant in habitu, et tonsura, ac velut Laici inserviant personis privatis. *Ibidem.*

(9. Amplia IV. Quamvis absentes causa carcerationis secutæ de Ordine A. C. ead. Terlitii 21 Jan. 1676, lib. 1 *Decret. Altovit.* pag. 1200.

(10. Amplia V. Quoad absentem ob periculum vitæ, in eadem d. lib. pag. 1486, anni 1677.

(11. Amplia VI. Quamvis absentes ratione peregrinationis ad Annum Sanctum, pro tempore tamen dictæ peregrinationis; Bituntin. 12 Junii 1675, lib. 1 *Decret. Altov.* pag. 1108.

(12. Pariter debentur absenti causa studii; Materan. 7 Maii 1704, lib. 3 *Decret. Vallem.* pag. 579, et 25 Junii D. A. et l. p. 589, Bovinen. 22 Jun. D. A. et l. p. 572.

(13. Item absenti ex causa infirmitatis; Salernitana 10 Maii 1704, lib. 3 *Decret. Vallem.* pag. 580.

(14. Item absenti qui docet cantum Gregorianum; Materanen, 4 Jun. 1704, lib. 3 *Decret. Vallem.* p. 585.

(15. Tandem Franchitiæ debentur Ecclesiasticis absentibus studiorum causa, vel ob lites pro capitulo aut pro suis bonis Ecclesiasticis; Juvenacen. 31 Julii 1674, lib. 1 *Decret. Alt.* pag. 975. Montis Casini 18 Junii 1680, lib. *Decr. Alt.* pag. 1988. Nullius Castellane 12 Jan. 1694, lib. 1 *Decr. Vallem.* pag. 99. Oritana 12 Decembris 1694, lib. 2 *Decret. Vallem.* pag. 271.

(16. Porro Gabelarii, qui debent bonificare Franchitias Ecclesiasticis forensibus, sed commorantibus in loco Terlitii, tenentur bonificare etiam Ecclesiasticis concivibus, qui eodem tempore sunt absentes ex quacumque causa; Juvenacen. 16 Novemb. 1688, lib. *Decr. Mar.* pag. 369, Terlitii d. die, pag. 370.

(17. Limita tamen, dummodo tempore absentiae alibi iis bonificata non fuerit Franchitia; Lycien. 8 Decembris 1688, lib. *Decr. Martelli* pag. 385, et 29 Novembris 1692, l. 1 *Decr. Vall.* pag. 5, Bitecten. 28 Martii 1693, l. 1 *Decr. Vall.* pag. 33. Ruben. 18 Julii 1700, l. 2 *Decr. Vall.* pag. 301.

(18. Sic Clerico, qui per annos quindecim a Patria abfuerat, et interim nesciebatur an viveret, non debetur Franchitia; Melphien. 31 Jan. 1703, l. 3 *Decret. Vall.* p. 471.

(19. Franchitia non debetur Sacerdoti pro bonis in Territorio loci, ubi non moratur, sed ubi moratur; Tranen. 2 Decembris 1670, l. 1 *Decret. Alt.* pag. 502.

(20. Sic Clericus Advena habens domicilium in alia Diocesi, ibidem debet frui Franchitia Farinæ, non obstante decreto vel sententia Curiae Episcopalis contra Clericos Advenas; Salernitana, 4 Septemb. 1703, lib. 1 *Decr. Vallem.* pag. 515.

(21. Similiter Franchitia competit Clerico in loco sui domicilii a multis annis non in loco suæ originis, et in quo ordinatus fuit; Lycien. 21 Jan. 1687, lib. *Decret. Martelli* pag. 40.

(22. Asserta consuetudo, quod Clericis absentibus competat medietas Franchitiæ

Farinæ, probanda est intra terminum sex mensium ab Episcopo præfixum; Motulen. 5 Maii 1699, l. 2 *Decr. Vall.* pag. 218.

(23. Franchitia debetur Clericis in ea quantitate, quam usque modo habere consueverunt etiam respectu colentium bona Ecclesiæ, et Beneficiorum, ac Patrimonialia, nec non respectu Custodum animalium, tam Ecclesiæ, quam Clericorum, quos quidem colentes et Custodes Sac. Congr. censuit non teneri solvere Gabellam dictam *del Foro*; Bovinen. 21 Junii 1644, lib. 3 *Decret. Paulucci* pag. 229.

(24. Unde Episcopus circa Franchitias Ecclesiasticorum curet omnino servari consuetudinum solitam, nec permittat quid innovari in eorum præjudicium; Trelesina 24 Maii 1670, l. 1 *Decret. Alt.* pag. 434.

(25. Apocha remissionis Franchitiæ Mollituræ, seu *del Macinato*, quamvis ad tempus factæ ab Ecclesiasticis in favorem Communitatis laicalis, non sustinetur; Cathacen 3 Decembris 1686, l. *Decr. Mart.* pag. 15.

(26. Nullo modo annuendum est petitioni Ecclesiasticorum circa remissionem partis Franchitiæ ad septennium in favorem Communitatis; Caven. 24 Maii 1644, l. 3. *Decr. Paul.* pag. 229.

(27. Non est concedenda facultas Capitulo, et Clero donandi medietatem Franchitiæ, qua Personæ Ecclesiasticæ fruuntur; in una sancti Marci 12 Dec. 1645, l. 3 *Decr. Paul.* pag. 268.

(28. Sacra Congregatio censuit, Capitulum, et Presbyteros Terræ Carovineæ, qui medietatem Franchitiæ Farinæ absque facultate Sac. Congreg. mutuum dederunt Communitati in subsidium Universitatis, et pauperum, non incurrisse Censuras attentis circumstantiis in casu, de quo agitur; at Episcopus mandet restitui mutuum; Ostunen. 82, Apr. 1665, l. 3 *Decr. Paul.* pag. 634.

(29. Denegatur Episcopo posse applicare Franchitias Clericorum Monasterio in pœnam eorum qui non habent requisita; Sac. Cong. Conc. Trid. in Aquilana 23 Septembris 1659, l. *Decret. Rocci* pag. 207.

(30. At facultas ut Ecclesiastici pro reparatione Ecclesiæ Parochialis cedant quibusdam Franchitiis ad quinquennium conceditur; Lycien. 13 Sept. 1701, l. 3 *Decr. Vall.* pag. 379.

(31. Circumscripta reductione Franchitiæ Clericorum facta per Vicarium, servanda est primæ taxatio scilicet pro Sacerdotibus tumulorum viginti quatuor, pro constitutis in Sacris Ordinibus tumulorum decem et octo, et pro Clericis in Minoribus duodecim; Consentina 27 Aprilis 1632, l. 2 *Decr. Paul.* pag. 123.

(32. Clericis competit Franchitia duodecim tumulorum, donec ab eis probata sit consuetudo pro majori quantitate; Neritonen. 24 Aprilis 1663, l. *Decr. Rocci* pag. 481.

(33. Per modum provisionis resolutum fuit circa quantitatem controversam Franchitiarum competentium Ecclesiasticis, debere servari solitum locorum finitiorum;

Bituntina 26 Januar. 1673, l. 1 *Decr. Altoviti* pag. 769.

(34. Ecclesiastici Civitatis Ruben. sunt manutenendi in possessione exigendi Franchitiam Farinae ad rationem rotulorum quinquaginta pro quolibet tumulo: at eisdem non debentur Franchitiae pro rata Gabellae diminutae, nec pro tempore absentiae, si alibi habeant: Ruben. 11 Apr. 1690, l. 1 *Decr. Martelli* pag. 598.

(35. Pariter Clerici Ruben. Civitatis manutenendi sunt in solita Franchitia pro vino musto; *ibidem*.

(36. Ecclesiastici possunt vendere Franchitiam sibi competentem: Bovinen. 7 Septembris 1636, l. 3 *Decret. Paul.* pag. 14, Anglonen. 7 Julii 1633, l. 2 *Decret. Paul.* pag. 158, Asculana, 12 Septembris 1673, l. 1 *Decret. Alt.* pag. 839.

(37. Quare edictum prohibens contrahere vel vendere farinam non comprehendit Ecclesiasticos: Ruben. 11 Apr. 1690, lib. *Decr. Mart.* p. 598.

(38. Et Episcopus debet procedere sua ordinaria facultate contra prohibentes ne Laici emant Franchitias, quia Ecclesiasticis superfluent: Nullius Altamurae 23 Martii 1683, l. 3 *Decretal. Altov.* pag. 155.

(39. Clerici, qui ob paupertatem, vel aliam causam legitimam nequeunt emere frumentum pro sua quantitate Franchitiae, et vivunt pane vendibili, possunt vendere suam Franchitiam: Oritana 6 Maii 1631, lib. 2 *Decret. Paul.* p. 77.

(40. Pariter Franchitia integra competit Clericis etiamsi non habeant famulos, et vivunt aliorum expensis: Sulmon. 21 Martii 1646, l. 3 *Decret. Paul.* pag. 276.

(41. Sacerdotes et Clerici gaudere debent Franchitia simpliciter pro quantitate frumenti eisdem necessaria, et ideo nihil innovandum est in praescribendo eis certam quantitatem Franchitiae: Bovinen. 17 Dec. 1641, l. 3 *Decret. Paul.* pag. 163.

(42. Franchitia duorum tumulorum concedi solita aliis Canonicis, debetur etiam Canonico Clerico: Tranen. 6 Jun. 1693, l. 1 *Decret. Alt.* pag. 610.

(43. Quando Communitas Laica auget exactionem pro molitura solvi consuetam, nihil innovandum est quoad Ecclesiasticos: Policastren. 2 Octobris 1671, lib. *Decret. Crim.* pag. 16.

(44. Quoad assignationes factas Franchitiarum Episcopi tueantur, tam de jure, quam ratione conventionum cum Sede Apostolica: Neapolitana, et aliarum Civitatum Regni 12 Febr. 1668, lib. 4 *Decr. Paul.* p. 5.

(45. Ecclesiasticus debet gaudere Franchitia etiam pro Coniunctis, et Familiaribus, qui in eadem domo ejus expensis vivunt: Caven. 27 Apr. 1632, lib. 2 *Decret. Paul.* p. 123, Teramen. 18 Julii 152, l. 1 *Decret. Rocci* p. 417, et saepe alibi.

(46. Non debent vero gaudere Franchitia pro Coniunctis, et aliis, quando non vivunt eorum expensis: Capuana 21 Martii 1645, lib. 3 *Decretal. Paul.* p. 246.

(47. Clerico petenti Franchitiam non tan-

tum pro sua persona, sed etiam pro omnibus suis famulis actualibus: Sac. Congr. respondit non competere Franchitiam in majori quantitate expressa, seu taxata in concordia pro Clerico simplici: Aquilana 18 Decembris 1668, lib. 1 *Decr. Altov.* p. 297.

(48. Franchitia panis non extenditur ad panem laboratorum Clerici, seu ut dicitur de *Massari dicampagna*: Tranen. 2 Octobris 1668, lib. *Decretal. Altov.* pag. 272.

(49. Ecclesiasticis Episcopo inservientibus, et viventibus ejus expensis, ac manducantibus ex ejus pane competit Franchitia Farinae, quam vendere possunt: Melphien. 13 Maii 1692, lib. *Decret. Grimaldi* p. 129, Laquedonen. 14 Octobris 1630, lib. 2 *Decret. Paul.* pag. 62, et 26 Augusti 1636, lib. 2 *Decret. Paul.* p. 12.

(50. Episcopo competunt Franchitiae etiam pro famulis Laicis, quibus assignat partem panis in deductionem salarii, sed non competunt eisdem famulis in Cartella, sicuti Ecclesiasticis: In eadem Melphien. *ibidem*.

(51. Eremitis non habentibus requisita necessaria non debentur Franchitiae: in dicta Melphien. *ibid.*

(52. Clerici annorum triginta, aut quadraginta, non transeuntes ad Ordines Sacros et incumbentes operibus Saecularibus, gaudent Franchitiis: Hydruntina 11 Junii 1675, lib. 1 *Decretal. Altov.* pag. 1190.

(53. Clericus non incedens in habitu, et tonsura gaudet suis Franchitiis, usque ad sententiam declaratoriam decidisse a Privilegiis Clericalibus: Licien. 21 Januarii 1687, lib. *Decr. Martelli* p. 49.

(54. Clerici convictores Seminarii gaudentes suis Franchitiis pro tempore, quo recipiunt victum in Seminario, non debent separatim frui Franchitia respectu Clericatus: Neritonen. 12 Julii 1678, lib. 2 *Decret. Altov.* pag. 1610.

(55. Puellae viventes in Conservatoriis, asservantes Sacramenta in earum Ecclesia, et observantes Clausuram, gaudent Franchitiis debitis Personis Ecclesiasticis: Aquilana 23 Junii 1676, lib. 1 *Decret. Altov.* pag. 1266.

(56. Gabellarii non possunt diminuere Rectori ac Magistro Seminarii Cathedralis consuetam Franchitiam Farinae: Salernitana 4 Novembr. 1683, lib. 1 *Decr. Vallem.* pag. 84.

(57. Gabellarii non possunt denegare Franchitiam Ecclesiasticis sub praetextu, quod cum mittunt triticum ad molendinum, non deferunt cartulam vulgo *Bolletta* ab iisdem Gabellariis subscriptam; Nullius Altamurae 7 Novembris 1693, lib. 1 *Decret. Vall.* pag. 85.

(58. Temperamentum captum ab Episcopo, quod Ecclesiastici diurno tantum tempore introducunt Farinam in Civitatem, ut melius observentur ab abutentur eorum Franchitia, approbatur. Et officialis ad hoc servandum ab Episcopo est deputandus; Caven. 4 Sept. 1668, lib. 1 *Decr. Altov.* pag. 272.

FRANCISCANI.

SUMMARIUM.

1. Franciscani Missionarii. — 2. 3. Quoad jurisdictionem Parochorum. — 4. De Franciscanis Cochinchinae. — 5. Alia. *Remissive*.

(1. Franciscani Missionarii in Aegypto laborantes laudantur a Benedicto XIV. tom. 1. Constitution. 129. incipien. *Eo quamvis tempore* § 2. (2. Franciscani Instituti spiritus quoad Jurisdictionem Parochorum ex documentis Sancti Francisci, et S. Bonaventurae demonstratur; *ib.* § 15. (3. ubi adductis verbis Testamenti dicti S. Patris Francisci, et S. Bonaventurae in tractatu: *Quare Fratres Minores praedicent*, subjungit: «Littere tantum Fratribus Ordinis Minorum Sancti Francisci Custodiae Terrae Sanctae Parochialia munia obire circa Graecos Melchitas, eisque Sacramenta administrare in iis locorum et temporum circumstantiis, quibus omnino deficiat modus habendi Parochum, aut alium Antistitem Graeci Ritus.»

(4. Franciscani Observantes Missionarii a quibusdam Ecclesiis et Missionibus Cochinchinae discedere jubentur Decreto Visitatoris

FRAUS.

SUMMARIUM.

1. Fraus omnis est prohibita de jure naturali. — 2. Unde fraus in omni dispositione semper intelligitur excepta. — 3. Fraus, et dolus nulli patrocinari debent. — 4. Temporis intervallum fraudis suspicionem excludit. — 5. Sic e contra fraus arguitur ex brevitate temporis. — 6. Fraus et collusio dicuntur esse delicta, nec praesumuntur, nisi probentur. — 7. Nec ad fraudem probandam admittuntur conjecturae. — 8. Nisi conjecturae sint legales, evidentes, ac perspicuae. — 9. Quae tamen conjecturae eliduntur a potentioribus ad effectum fraudem excludendi. — 10. Adeo ut ad praedictum effectum lata sit admitenda interpretatio. — 11. Immo suspicio fraudis ex qualitate personarum tollitur. — 12. Et ideo in Viro nobili non est fraus praesumenda. — 13. Minus fraus praesumitur in Persona constituta in Ecclesiastica Dignitate. — 14. Sicuti nec in Infante potest considerari fraus. — 15. Tollitur etiam et cessat fraudis, ac doli suspicio in iis quae palam ac publice fiunt. — 16. Et sic tollitur in Haerede palam ac publice possidente. — 17. Nec fraus praesumitur in eo cui nullum commodum ex actu resultat. — 18. Eundem effectum quoad fraudis exclusionem operatur actus rati habitio et geminatio. — 19. Operatur quoque

(1. Fraus omnis est prohibita de jure naturali, et quidquid ratione fraudis prohibetur tamquam jus naturale, de similibus ad similia extenditur l. 1. et l. ul. ff. *Si quid in fraud. patr.* l. *Cum hi* § *Si cum lex.*, de *Transact.* Fagn. lib. 2. *Decr.* in cap. *In praesentia* 8. de *Probation.* num. 64. (2. Unde fraus in omni dispositione semper intelligitur excepta, l. *Imperialem* § 1. de *prohibit. Feud. alien.* Frideric. Afflic. dec. 111. num. 3. Fagnan. lib. 1. *Decr.* in cap. *Magnus* 1. de *obligatis ad ratiocinia* et c. num. 30. cum aliis relatis ab Alciat. caus. 69. numer. 10. et sequent. lib. 8. Put. dec. 234. circa fin. vers. *Si autem* lib. 3. (3. Fraus enim, et dolus nulli patrocinari debent; cap. *Ex litteris* 2. de *Dolo et contumacia*, ibi: «Nos attendentes mali-

Apostolici: Idem Constitution. 111. incipien. *Quantopere* § 17. Inde appellant ad S. Sedem; Idem *Ibid.* § 9. Et decreta prius confirmata revocantur, ipsique in pristinum restituuntur; Idem *ibid.* § 11. Adjecta lege conservandi Missiones sibi adjudicatas easque non deserendi; Idem *ib.* § 15. Iisque permittitur praedicare in Regnis Ciampae, et Cambogae, non tamen aliis exclusis; Idem *ibid.* § 16.

(5. De Franciscanis plura afferuntur in verb. *Minoritae*, ubi de eorum Missionibus in unum congesta sunt decreta Benedicti XIV. a n. 1. ad 12. Vide etiam verb. *Alimenta* num. 118. verb. *Alternativa* num. 15. ad 17. verb. *Capuccini* num. 1. verb. *Doctrina Christiana* n. 1. verb. *Indulgentia* art. 5. verb. *Religiones Regulares* art. 5. verb. *Tertiarii, Tertiariae*, verb. *Visitatio, visitare* num. 122 et verb. *Votum* art. 2. n. 130 et seqq.

praedictum effectum conscientiae exoneratio. — 20. Attenditur etiam deficientia causae fraudandi ad effectum excludendi quamlibet fraudis suspicionem. — 21. Quo casu conjectura pro fraude inducenda adductae non operantur. — 22. Quare fraude cessante, cessare debet quoque dispositio ad obviandum fraudibus. — 23. Fraus et deceptio deducitur ex circumstantia temporis, actus gesti, et ex qualitate actum gerentis. — 24. Item ex inverisimilitudine. — 25. Hinc fraudis suspicione non caret volens fingere id quod non est. — 26. Nec dicta caret suspicione, qui majoribus abundat cautelis in rebus suspectis. — 27. Actus fraudulentus revocari non potest, nisi ab eo cujus in fraudem factus est. — 28. Et fraudantis bona prius excutienda sunt, antequam quis contra Tertium agere permittatur. — 29. Ubi agitur de fraudibus, omnia sunt rejicienda, etiamsi ageretur de causis piis. — 30. Hinc Leges, in quantum possunt, resistunt fraudibus. — 31. Ideoque fraudibus, quantum fieri potest, est occurrendum, et via pracludenda. — 32. Adverte tamen, quod fraus et deceptio possit stare in multis sine laesione. — 33. Et quod saepe cum veritate fiat, atque misceatur. — 34. De Fraude duae Leges in Regulis Juris. — 35. Earum interpretatio. *Remissive*.

tiam et dolum nulli patrocinari debere, » cap. *Sedes* 15. de *Rescriptis*, ibi: «Quia fraus, et dolus ei patrocinari non debent; » C. *Ex tenore*, 16. Cod. *de leg.*, ibi: «Quia fraus et dolus alicui patrocinari non debent. » Cap. *Tuae* 12. de *Cler. non resident.* ibi: «Cum fraus et dolus nemini debeat patrocinium impertiri; » et l. in fundo, ff. de *Rei vindic.* ibi: «Neque malitiis indulgendum est; » l. *Cum hi* ff. de *Transact.* ibi: «Non debet via aperiri malitiis, » et l. *Si Legatarius*, Cod. de *Legatis*, ibi: «Ut non accipiat fructus suae calliditatis, » cum aliis apud Rotam dec. 53. num. 103. coram Peutingerio.

(4. Temporis intervallum fraudis suspicionem excludit, l. 4. § 4. *Si ab ignoto*, ff. de *Ma numiss.* Ita cum multis aliis, Fagnanus ii

cit. cap. *Magnus* num. 37. (5. Sic contra fraus arguitur ex brevitate temporis, cap. *Officii, de Elect.* l. *Si neutri* § fin. *de privileg. Creditor.* (6. Et sic cum multis aliis Fagn. loc. cit. n. 38. Fraus, et collusio dicuntur esse delicta, nec præsumentur, nisi probentur; Rota p. 5. tom. 1. dec. 132. num. 1. part. 9. tom. 1. dec. 26. num. 5. part. 14. dec. 126. num. 17. part. 17. dec. 107. num. 15. (7. Nec ad fraudem probandam admittuntur conjecturæ; Rota part. 5. tom. 1. dec. 26. num. 21. part. 12. dec. 407. num. 8. (8. Nisi conjecturæ sint legales, evidentes, ac perspicuæ; Rota *ibidem*, et part. 16. dec. 2. num. 6. (9. Quæ tamen conjecturæ eliduntur a potentioribus ad effectum fraudem excludendi; Rota *ibid.* num. 7. (10. Adeo ut ad prædictum effectum lata sit admittenda interpretatio; Annotat. ad dec. 16. num. 7. part. 8. Rotæ recentior. (11. Immo suspicio fraudis ex qualitate personarum tollitur; Rota part. 13. dec. 421. num. 11. (12. Et ideo in Viro nobili non est fraus præsumentur; Rota part. 9. tom. 1. dec. 472. num. 11. part. 17. dec. 107. num. 6. (13. Minus fraus præsumentur in persona constituta in Ecclesiastica Dignitate; Rota *ibid.* (14. Sicuti nec in Infante potest considerari fraus; Rota part. 19. tom. 2. dec. 429. num. 24.

(15. Tollitur etiam, et cessat fraudis, ac doli suspicio in iis, quæ palam, ac publice fiunt, Rota part. 2. dec. 206. num. 10. (16. Et sic tollitur in hærede palam ac publice possidente, Rota part. 14. dec. 82. num. 9. (17. Nec fraus præsumentur in eo, cui nullum commodum ex actu resultat; Rota part. 2. dec. 206. num. 11. (18. Eundem effectum quoad fraudis exclusionem operatur actus rati habitio, et geminatio; Rota part. 14. dec. 97. num. 12. (19. Operatur quoque prædictum effectum conscientie exoneratio; Rota part. 9. tom. 1. dec. 25. n. 28. (20. Attenditur etiam deficientia causæ fraudandi ad effectum excludendi quamlibet fraudis suspicionem; Rota part. 1. dec. 407. num. 8. et dec. 529. num. 3. part. 13. dec. 336. n. 10. (21. Quo casu conjecturæ pro fraude inducenda adductæ non operantur; Rota *ib.* num. 12. (22. Quare fraude cessante, cessare debet quoque dispositio ad obviandum

FRUCTUS ECCLESIASTICORUM

ET PRÆSERTIM BENEFICIATORUM.

SUMMARIUM.

1. 7. Decreta ex Sacra Congregatione Immunitatis. — 8. Ad quem spectent fructus Beneficii, mor-

Referuntur ad rem sequentia decreta a Riccio in Synopsi verb. *Fructus*.

(1. Fructus universi Ecclesiasticorum, qui colliguntur in bonis, tam Beneficialibus, quam Patrimonialibus, sunt exempti ab oneribus, et impositionibus laicis, nec ullo modo est admittenda restrictio ad certam ratam, et portionem: Sac. Congreg. Immun. in Ortonen. 24 Julii 1634. lib. 2. *Decr. Paul.*

fraudibus; Rota part. 3. dec. 463. num. 3. (23. Fraus et deceptio deducitur ex circumstantia temporis, actus, gesti, et ex qualitate actum gerentis, Rota part. 13. dec. 244. num. 8. (24. Item ex inverisimilitudine; Rota *ibid.* num. 10. (25. Hinc fraudis suspicione non caret volens fingere id quod non est; Rota part. 6. dec. 339. num. 50. (26. Nec dicta caret suspicione, qui majoribus abundat cautelis in rebus suspectis; Rota part. 10. dec. 305. num. 12. part. 17. dec. 256. num. 10. (27. Actus fraudulenti revocari non potest, nisi ab eo, cujus in fraudem factus est, Rota part. 18. tom. 1. dec. 309. num. 10. et sequent. (28. Et fraudantis bona prius excutienda sunt antequam quis contra Tertium agere permittatur, Rota part. 16. dec. 413. n. 13. et seq. (29. Ubi agitur de fraudibus, omnia sunt rejicienda, etiamsi ageretur de causis piis, Annotat. ad dec. 16. n. 5. par. 8. Rota recentior. (30. Hinc leges in quantum possunt, resistunt fraudibus; *ibidem* num. 1. et sequent. vide supra num. 3. (31. Ideoque fraudibus, quantum fieri potest, est occurrendum, et via præcludenda; Rota part. 5. dec. 43. num. 5. et dec. 386. n. 4. part. 6. dec. 229. num. 12. et dec. 243. num. 4. part. 10. dec. 332. num. 11. (32. Adverte tamen, quod fraus, et deceptio possit stare in multis sine læsione; Rota part. 5. tom. 2. dec. 497. n. 165. (33. Et quod sæpe cum veritate fiat, atque misceatur; Rota part. 15. dec. 351. num. 4.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(34. De Fraude, duæ in titulo Pandectarum de Regulis juris sunt Leges; scilicet L. 78 et L. 79. « Generaliter (ait L. 78.) quum de fraude disputatur, non quod habeat Actor, sed quod per adversarium habere non potuerit, considerandum est. Fraudis (sunt verba legis 79.) interpretatio semper in jure civili non ex eventu dumtaxat, sed ex consilio quoque desideratur. »

(35. Utilis esset expositio utriusque hujus Legis pro definitione etiam quæstionum quæ in foro agitantur, sed ne nimius sim, omissis aliis qui commentarios edidere ad titulum de Regulis juris, Revardo quoque et Petro Fabbro, consule unum Jacobum Gothofredum.

tuo Beneficiato. — 9. Quid si Beneficiatus Beneficium resignaverit. — 10. Quid in locis in quibus fructus non spectant ad successorem. — 11. De Accumulato. — 12. De Translato.

pag. 193. in Lavellen. 27 Februar. 1677. lib. 2 *Decret. Altov.* pag. 1354.

(2. Ecclesiastici non possunt impediri asportare fructus recollectos in bonis propriis, nisi adsit indigentia Civitatis: Sac. Congr. Immun. in Assisien. 22 Januarii 1629. lib. 1 *Decr. Paul.* pag. 121.)

(3. Recurrentes ad Judices Laicos, ut impediunt Ecclesiasticis collectionem fructuum,

Censuras incurrunt; ead. Sac. Congr. Immun. in Aprutina 2 Decembris 1698. lib. 2. *Decr. Vallem.* pag. 188.

(4. Contra Governatorem retinentem fructus Beneficii ejusdem Ecclesiastici, injungitur Episcopo, ut viriliter tueatur; ead. Sac. Congr. in Aquilana 1 Jan. 1695. lib. 1 *Decr. Vallem.* pag. 165.

(5. An Laici sint præferendi in emptione fructuum decimalium, cognitio spectat ad Judicem Ecclesiasticum: ead. Sac. Congr. in Augustana 22 Aprilis 1698. lib. 2. *Decr. Vallem.* pag. 148.

(6. Recurrentes ad Potestatem Laicam, ut impediunt decreta Episcopi pro libertate venditionis fructuum decimalium, excommunicantur: *ibidem*.

(7. Prævia renunciatione dictis recursibus, et reintegrata parte, absolvuntur etiam in forma privata: *ibidem*.

Cætera de fructibus, sive redditibus Beneficiatorum vide verb. *Beneficiatus* art. 1, 2 et 3. et verb. *Dominium* artic. 2.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(8. De Fructibus Beneficiorum frequentes sunt controversiæ. Si obierit Beneficiatus, fructus nondum exacti de jure communi spectant ad successorem in Beneficium, et quidem etiamsi cesserit dies eorum solutionis vivente adhuc Beneficiato: Rota in Burgen. Canonicatus super fructibus 28 Junii 1745. § 4. coram clar. mem. Millin. ubi quod in Hispaniis ex consuetudine ubique recepta spectent ad Hæredem Beneficiati.

(9. Idem juris obtinet, si Beneficiatus Beneficium resignaverit. Illud vero peculiare in Resignatione occurrit, quod Resignatario

FRUMENTUM.

SUMMARIUM.

1 ad 27. Plura afferuntur Decreta ex Sacra Immunitatis Congregatione.

Referuntur ad rem sequentia decreta a Riccio in Synopsi verb. *Frumentum*.

(1. Edictum taxæ super pretio frumenti editum a Curia Magni Magistri afficere non potest Ecclesiasticos, sed si concurrat Publicum bonum, injungi potest Episcopo, ut pro Ecclesiasticis publicet Edictum simile, non tamen relative ad Edictum Laicum; Sac. Congr. Immun. in Melevitana 1 Decembris 1648 lib. 4 *Decret. Paul.* pag. 58.

(2. Non est permittendum Ecclesiasticos comprehendi in prohibitione Laicorum vendendi, et emendi Frumenta, sed urgente necessitate potest Ordinarius suo peculiari Edicto Ecclesiasticis prohibere; ead. Sac. Congr. Immun. in Ragusina 10 Junii 1636. lib. 3 *Decr. Paul.* pag. 7.

(3. In venditione Frumenti, Bladarum, et similium Ecclesiastici non tenentur servare taxam, et alias ordinationes editas a potestate laica; sed Episcopus sua ordinatione constituat eandem taxam pretii justii, et contra Transgressores procedat: eadem Sac. Congr. Immun. in Melevitana 21 Martii 1646. lib. 3 *Decr. Paul.* pag. 276. Boven. 17 Maii 1695. lib. 1 *Decr. Vallem.* pag. 189.

debentur fructus Beneficii resignati a die admissæ resignationis etiamsi ipse Resignatarius possessionem Beneficii resignati non apprehenderit: Piton. *Discept. Eccl.* 74. n. 23. Paris. *de Resignat.* l. 1. qu. 6. n. 27. et seq. Rot. coram Cavaler. dec. 104. num. 1. et seq. et in dict. Burgen. Canonicatus super fructibus 28 Junii 1745. § 3. coram clar. me. Millin.

(10. In locis, in quibus fructus Beneficii nondum exacti non spectant ad successorem in Beneficium, sed ad Hæredem, vel ad Cameram Apostolicam, quæri solet, an subrogatus in jure defuncti prætereque queat fructus ipsi defuncto debitos? sed negativa amplexa fuit sententia a Rota, idque quia nisi in subrogatione fiat expressa mentio fructuum, intelligitur subrogatio quoad jus defuncti quod erat in lite, non item quoad fructus decursos, ut respondit Rota in d. Burgen. Canonicatus super fructibus 28 Junii 1745. § 6. cor. clar. me. Millin. in Auriem. Parochialis super fructibus 24 Jan. 1755. § 5. cor. Illustriss. Caprar. Alm. Urb. Governatore.

(11. Major in iisdem locis est dubitatio de Accumulato, an is prætereque possit fructus decursos per id temporis, quo primo loco Præsens litem sustinuit super Beneficio? At definitum quoque fuit minime posse prætereque: Confer Rotam in d. Auriem. Parochialis super fructibus 5 Maii 1754. § 6. et plur. sequent. cor. Illustriss. Figueroa, et 24 Jan. 1751. § 7 et plur. sequent. cor. Illustriss. Caprar. Alm. Urb. Governatore.

(12. Translato ab una ad alteram Ecclesiam, an et cujus temporis fructus debeantur, plene distinctis variis casibus agit Bohemer in *Decret.* lib. 1. tit. *de Translat.*

(4. Episcopus potest in casu necessitatis proprio Edicto statuere pretium frumenti Ecclesiasticorum, eosque cogere ad venditionem, reservata tamen pro usu, et sustentatione ipsorum æqua et proportionata quantitate, ead. Sac. Congr. Immun. in Casalen. 12 Febr. 1695. lib. 1 *Decr. Vallem.* pag. 171.

(5. Injungitur Episcopo, ut pro currenti anno, atenta gravissima penuria præfigat proprio Edicto justum pretium frumento Ecclesiasticorum, et obliget auctoritate Sac. Congr. Ecclesiasticos, tam Sæculares, quam Regulares ad venditionem Frumenti, reservata tamen pro usu et sustentatione eorum ea quantitate, quæ æqua et proportionata, omnibus consideratis, ab eodem Episcopo reputata fuerit: ead. Sac. Congr. Immun. in Neocastren. 1 Decemb. 1696. lib. 2 *Decr. Vallem.* pag. 16.

(6. Quatenus Episcopus judicet talem esse penuriam Frumenti, ut sit expediens prohibere Ecclesiasticis extractionem, eam prohibeat proprio Edicto, nulla facta mentione, vel habita relatione ad Edictum Laicale: ead. Sac. Congr. Immun. in Neocastr. 8 Augusti 1693. lib. 1 *Decr. Vallem.* pag. 66.